

INTERVJU

Dr. IVO PAIĆ,
Znanstvenik
koji je prvi
razotkrio
strategiju
antibirokratske
revolucije

Naspram javno legitimiranoj doktrini svenarodnoga obrambenoga rata, strategijski timovi bivše JNA stvarali su istodobno i drugi, posve oprečni koncept. Knjiga «Strategija ONO i DSZ SFRJ», koju je službeno potvrdilo Predsjedništvo SFRJ 1987. godine na 23 stranice razrađuje izvanredno stanje, okolnosti koje bi mogle biti povod za uporabu vojske protiv naroda. Kad se to danas čita, prozirniji postaje scenarij napadaja na Kosovo, Sloveniju, Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu! Unatoč tomu što se tu mogla čitati skoro budućnost, nitko od visokih dužnosnika tadašnje Socijalističke Republike Hrvatske, koliko mi je znano, nije javno prosvjedovao.

Tom šokantnom činjenicom počeo je naš razgovor dr. Ivo Paić, filozof podrijetlom iz Splita, sveučilišni profesor koji je s kovačkom u ruci prešao na hrvatsku stranu Duna, pisac «Proizvodnje ideologije» i najnovije, upravo u Zagrebu tiskane knjige «Ruža i kriza». U razgovoru za «Slobodnu Dalmaciju» prije gotovo tri godine dr. Paić je objasnio ishodišta i metode i proreka nastup velikeosrpske mitске «političke batine», koju je Hrvatska krvavo iskusila.

Prodor u Hrvatsku, nastavlja Paić, izveden je još prigodom proslave 800. godišnjice kosovskoga boja. Tada se ulicama hrvatskoga Knina pjevalo «Ovo je Srbija». Pjevalo se poslije na Petrovoj gori, u Vukovaru. Ocijenivši snagu i opasnost Miloševiću, stara je vlast ustukla pred naletima. Pred izbore ona nije više vladala situacijom, a neki u njoj bili su sretni što će izgubiti izbore. Znali su da ne mogu podnijeti teret odgovornosti za pripuštene protuhrvatske već poluvoljne skupine i političke formacije što danas na ruševinama hrvatskih sela i dobara hoće srpske države.

— Čini se da je početak ratnog pohoda na Hrvatsku bio strategijski pažljivo planiran udarac?

● Nedvojbeno. Udarac je bio usuglašen i dobro odmjeren. Hrvatska se nakratko našla na koljenima, napadnuta bez onih dvije stotine tisuća cijevi i u osjetljivoj trenutnoj smjeni stare novom demokratski izabranom vlašću. Knjinska pobuna koordinirana s JNA i Srbijom, počela je dok se novi državotvorni predeok još nije bio učvrstio. Bivša je vlast 40 godina škvala stružnjake za upravljanje sustavima društva. Postojala je nekakva «kultura eksperata», sposobnih za znanstveno ideološki legitimiranje postojeće. A nova vlast, sukladno pravilima balkanske politike, na vlast je došla mahom iz zatvora i odmah se morala prihvatiti složenih upravljačkih djelatnosti i stvaranja nove državne organizacije i cijeline pravnoga poretka.

Sve učinjeno na formiranje, obrani i međunarodnom priznanju Republike Hrvatske onda je ipak malo čudno?

Bitka za Hrvatsku

● Posebno je Hrvatska vojska jedno, kažimo tako, malo čudo. Nastala je gotovo ni iz čega. I njezina strategija je još u nastajanju, a vlastito ratno iskustvo bit će njezin kamen temeljac. Hrvatska obrambena strategija stvaralački će povezati, nadam se, opće spoznaje globalnih i lokalnih strategija, osobito one o obrani malih zemalja na malom ratu. Sada se tek vidi koliko je dobro što Hrvatska nije maksimalnom energijom napredac išla u borbu. Svoj je obrambeni potencijal postupno pokretala. Bitka za Hrvatsku dobivena je uglavnom skladnim povezivanjem gospodarskih, političkih, znanstvenih, kulturnih i vojnih potencijala. U kritičnim trenucima bili su djelatni svi sustavi. Bez izriječnog dane i znanstveno obrazložene strategije, rat je zapravo vođen strategijski. Primirje, u jeku borbi HTV pripovjeda o planu proizvodnje hrane u Vrbosini i Virovici, dakle područjima nadomak frontu. Ta se gospodarska fronta pokazala nadasve učinkovita, jer u Hrvatskoj nema gladi kao pojave. Drugi primjer: unatoč pomorskim blokadama, bombardir-

SRPSKI MIT

ranjima rafinerija i gradova, benzina je bilo. Ukratko, u jednom trenutku prednost ima diplomacija, u drugom politika, u trećem vojno djelovanje, djelatnici u gospodarstvu ili kulturni poklasi koji šire istinu o Hrvatskoj u svijetu, žilavost i netipičnost obrane, nadodredenja njezinih čimbenika, neočekivanost (u danom času i problematičnih) odluka kamen su kušnje slijepoj silovitosti osvajača.

— Koliko su za naše uspjehe važne greške agresora?

● Srpska vojska nije ratovala na razini iskušanih načela ratne vještine. Nije se snašla u toj mreži politike, diplomacije, ratnog djelovanja, ustrajnosti Hrvatske vojske i otpora stanovništva. Griješila je i neprijetnom uporabom borbene tehnike, tenkova osobito. Razaranja je postalo njezina

ima zalihu institucija, koje pokreću kad treba zakrpati te rupe. Zato se poteže mitška figura izdajce, pa se veli kako, eto, nije za srpsku nedaću kriva Hrvatska vojska koja se srčano tukla, nego je «izdajca» kriva za poraze. Ta priča traje od Kosova do poraza srpske vojske kod Vukovara.

— Ipak, vicevi o tome da je ekvator zamisljena crta koja dijeli Srbiju na dva jednaka dijela ili da osim velikosrba ima i Srba pacifista — koji žele Srbiju do Pacifika — stavljaju pred nas nova pitanja. Zašto nas Srbija napada i polaže pravo na naše teritorije? Otkud ta grandomanija i države i većine građana?

● Srpski je narod jedinstven primjer u modernoj Europi. Očuvao je cjelovitost svoga mita i pouzdanje u vodeću regulativnu snagu njegovih tvrdnji. Bit je mitске svi-

startu 21. stoljeća?

● Dno svjetlova Istoka nije prošao kroz određena «čistilišta». Jedno od njih je renesansa, koja je, recimo, u Dubrovniku kasnila koliko je trebalo brodu da doplovi iz Venecije. Drugo je čistilište skolastika. Makar na razni pučke svijesti, tu riječ ratbno u negativnu kontekstu, posrijedi je to da ljudski um nastoji do kraja raščlaniti svaku svoju tvorbu. Nadalje, dio Istoka nije ozbiljno dirnut ni prosvjetiteljstvom, jednim slavijem znanstvenoga uma koji, istinu govoreći, također može prikriti najgora tlačena ljudi, ali treba s njim i kroz njega proći. Što to znači? Znači da Hrvatska ratuje protiv jedne svijesti koja više pripada za i jednici a manje društvu u smislu Weberova razlikovanja zajednice od društva. U zajednici se rečeno uzimlje kao da je dokazano dok društvo mrvi pojmovlja do točke evidencije razložnosti i upute ljudskom djelovanju ili osvjedočenju. Neću kazati da je hrvatski narod prošao kroz sva ta čistilišta i da se nalazi danas na najvišoj razini komunikativnoga uma. Ali, on je presudno i nepovratno taknut onom verzijom uma i osonjenom na jači razlog, pak ne na pučko kazivanje. Dakle barem hoćemo svijest u kome se odnosi među ljudima ne određuju unaprijed zadanim kazivanjem (ma čije ono bilo) nego je u takvu svijetu sve otvoreno dokazivanju i svatko je priznat sposobnim za dokazivanje svojih misli i potreba.

— Jugoslavija se dakle počela raspadati kad je mit odložio pokoriti logos?

● Točno. Na noćnim sjednicama CK SKJ Slovenici su razorili kodovni sustav mita vladajuće elite Partije, zajedno s hrvatskim mladim političarima. Razorili su semantičko polje u kojemu su se ugodno osjećali svi kojima je to polje bilo i granica svijeta.

Rezervati pobune

— Žog čega se ponajviše srpski i crnogorsko političko vodstvo našlo pogodeno principima logike?

● I političari mahom potječu iz rubnog pojasa s obje strane hrvatske granice spram Bosne i Hercegovine, ili su crnogorski brdani, te kosovopoljski Srbi. Želim ukazati na to kako su krajevi od Knina prema Banjoj Luci, istočna Hercegovina i brdski dijelovi Crne Gore — zapravo krajevi kroz koje nikada nije prošao virus bilo kakve modernosti. Kad bi se i zaputio prema njima, vlastodršci su ga znali zaustaviti. To su bili rezervati pobune protiv demokratskih preguha. Prava je tragedija za ljude tih krajeva da modernost svijeta nisu iskusili, ali je to i stalna opasnost za njihove susjede kad je u ta postupoljja nastoje unijeti dašak europskoga duha. Šlom Jugoslavije i golgote Hrvatske djelomice se i odatle mogu razumjeti.

— Upravo je ta golgota Hrvatske, čini mi se, omogućila Europi i nama da prokažemo

Kao u igri drvene vojske što ratuje na šahovnici, mit o srpskoj vojničkoj slavi počeo je kod Vukovara kliziti prema mat-poziciji. Srpski je vojnik pošao na frontu očekujući Hrvate koji navodno ništa ne znaju o ratnoj vještini. No na bojištu je poljuljan mit o nepobjedivosti srpske vojske. Nastala je rupa u mitu. Zato se poteže mitška figura izdajce: nije za srpsku nedaću kriva hrvatska vojska koja se srčano tukla, nego je za poraze kriva «izdajca». Ta priča traje od kosovske bitke ...

prava strast, a ratna vještina i vojnički kodeks nešto nebitno. Poraz te vojske već je upisan u njezin cilj: taj cilj nije politički, nego nadasve uništavački.

— Vukovar je klasičan primjer.

● Da, Vukovar je uzoran primjer. Kao u igri drvene vojske što ratuje na šahovnici, tu je mit o srpskoj vojničkoj slavi počeo kliziti prema mat-poziciji. Obuzet mržnjom, napredak je odbacio vojničku logiku, hoteci pod svaku cijenu osvojiti Vukovar. Branitelji Vukovara naprosto su desetkovali jedinice bivše jugovojске. Na simboličkoj razini nastale su značajne promjene. A na toj razini postoje tri nosiva stupa. Srbi su Hrvatima priznavali stanovitu ekonomsku racionalnost, oplemenjenost kulture preko katoličanstva i latinskoga jezika, kojoj su suprotstavljali izvornu mitšku priču o kulturi naroda i običaja, ali Srbi nikome doli sebi samima nisu dali da se nazovu pravim vojnicima! No, na vukovarskom poprištu poljuljan je mit o tome da su Srbi genetski dani vojnici, te time i mit o Hrvatima kao ne-državotvornome i nevojničkome narodu. Vukovar je pokazao da Hrvati uopće ne oskudijevaju u vojničkim sposobnostima kada im one ustrebaju, ali i da Hrvati, kao stari europski narod, oružje uzimaju samo i dok ih okolnosti na to teraju.

— U sjećanju čitatelja i sad je, vjerujem, ona televizijska slika kada mrki, osvete lujan srbijanski oficir gleda u pod i vjerojatno leževe naših boraca i kao za sebe veli: «Kakva šaka jada», ne vjerujući koliko malo ljudi im je zapravo nanijelo goleme gubitke. Što znači ta zaprepaštenost koja je u samoj Srbiji često praćena uzvicima rezervista-povratnika «izdajca»?

«Čistilišta» svijesti

● Srpski vojnik je pošao na frontu očekujući da će pred sobom imati Hrvate koji — nekako po sebi shvaćajući — nisu rlikaviji borci, koji dakle ništa o ratnoj vještini ne znaju. Ili, pak, da će ga tamo čekati kakvi krovodžini ustaše koji se također ne znaju tući. Našao je, međutim, na čvrstu vojsku, dečke iz prigradskih sredina, s rubova velikih gradova, navijače žutih, bijelih i modrih, mladiće nalik na moderne junake čije su borbene pjesme brza ritma, a učenje vojničkoga posla ne pada im teško. Među njima je dosta pravih junaka. Mit o nepobjedivosti srpske vojske poljuljan je na bojištu. Nastala je rupa u mitu. Ali mitška svijest

jesti da zapravo ona piše povijest jednoga naroda, a ne da sama povijest stvara mit. Mit nije pojmovno mišljenje, mit je energija duha koja ispunjava cijeli prostor i u njega ne pripušta drugo i drukčije. Ono što se pokazuje drukčije, mora biti preimenovano u kodovni sustav mita, mora biti usisano i asimilirano, ili oglašeno oprečnim i uništeno. Srpski mit nije ni loš ni dobar. Nezgoda je njegova u tome što je znatni dio srpskoga pučanstva srastao s tim mitom, pa mu je dosta daleko načelo razlike, dakle ima stanovitih neprika s temeljnim načelom modernoga svijeta. U mitu samno kazivanje slovi već dokazom. U zapadnoeuropskoj civilizaciji, u prostoru komunikativnoga uma i dijalojske svijesti, pak, ništa ne može biti prihvaćeno kao istina, zbiljsko i obvezujuće, ako ne izdrži pritisak svih jakih protuargumentata. Tek tada je nešto ljudima raspoloživo za daljnju uporabu.

— Kako je moguće da neka država živi po principima mita (mitosa), a ne logosa na

Jezična stega

— Bitan dio strategije hrvatske obrane jest i služenje hrvatskim jezikom u Hrvatskoj vojsci. Što je dosad učinjeno?

● Diskontinuirana je njega hrvatskoga jezika, a najmanje ga je bilo u vojsci dviju Jugoslavija. Od 1918. do 1941. hrvatski je jezik u vojsci bio potisnut. Za drugoga rata u partizanskim se jedinicama uglavnom govorilo hrvatskim jezikom. Na koncu rata opet se ponovila 1918. godina. Semantičko polje se pokriva srpskom vojničkom terminologijom, jedine dvije svjetle jezične točke u proteklih 90-ak godina za jezik Hrvatske vojske jesu 1903. i 1941. godina. U jedinicama hrvatskih vojnika službeni je jezik bio hrvatski, takvo je bilo i vojno nazivlje (Vježbovnik, 1903). A 1941. je sastavljen i vježbovnik za domobrane. Pogledao sam ga. U njemu nema korjenjskoga pisanja, što sada činiti? Najbolje je nazivlje izvesti iz same naravi hrvatskoga jezika. Pustiti njegovu izvornu gipkost da dođe do riječi i osloni se na neke od spomenutih izvora. Uskoro će i uz pomoć skupina istaknutih jezikoslovaca izaći neki od prijeko potrebnih vježbovnika i pravilnika. Nipošto se «neće prevoditi», nego će se ustrajno negovati hrvatski jezič-

ni osjećaj i izričaj. Skrb za hrvatski jezik uopće, u Hrvatskoj vojsci posebno, danas je i zadaca čuvanja i promicanja našega identiteta.

— U Hrvatskoj je vojsci znatno broj časnika koji su bili u JNA i koji, među njima i general, vrlo loše govore hrvatski jezik. Uostalom, i sami gardisti, pa i mi novinari, potpadamo pod utjecaj ružnih riječi poput «izmještanje»?

● Držim da ćemo biti dosljedni hrvatskom nazivlju. Ako nešto zovemo vrhovništvo, pa Glavnim stožerom, ako kažemo prisega — onda iz toga ne slijedi diskiplina, nego stega! A što se tiče časnika, ne bih kazao kako su to ljudi koji su nama prišli. Stovise, oni su uvijek bili tu i s nama. Živjeli su u sustavu jezične srpske prisje. Sva pravila bila su napisana na srpskom jeziku. Treba znati razumjeti kako je bilo tim časnim ljudima koji danas sudjeluju u stvaranju moderne hrvatske vojske i prepoznatljiva hrvatskoga identiteta. Ti će sposobni ljudi brzo govoriti pravim i lijepim hrvatskim jezikom. Rabiti će hrvatsko vojno nazivlje i vojnike će učiti pravoj porabi hrvatskoga jezičnog blaga.

MATIRAN

Dr. Ivo Pačić: Da je 38 zemalja priznalo Hrvatsku, to mitskoj svijesti naprosto znači incident! (Snimio: V. BAŠIĆ)

carevu golotinja. No, da li će i kada komunistički carevi konačno i pasti?

● Da bi se u nedemokratskom društvu uzviknulo «Car je gol», moraju se zbiti katalizirajući potresi. Jedan je od strahovitih takvih udara priznanje Hrvatske, i to ne od rubnih državica, nego iz samoga središta modernoga svijeta. Bezprimjerna propaganda uvjerila je znatan dio srpskoga naroda kako neka Njemačka, fašistička po njihovom sudu, želi, eto, priznati Hrvatsku, dok tradicionalni srpski saveznici Francuska i Engleska to neće učiniti. A što se zbilje to znamo. Što to znači nama — također znamo. Da li će i taj neočekivani nauk srušiti atrijalno građana Potemkinova sela srpske imperijalne laži — istom treba vidjeti! No, ne treba se pozdati u priču o krhkosti mita.

— Ključno je pitanje zbog čega je Europi trebalo toliko dugo da shvati što se događa sa Srbijom?

● Treba se podsjetiti, Europljani su se ubijali međusobno znatno više nego što to čine Hrvati i Srbi. Pod Verdunom je u prvom svjetskom ratu poginulo 800.000 ljudi. No, europski duh se pribrao i odbacio barbarstvo. Ubrzani su procesi učenja, ali i zaboravljanja tamne prošlosti. Genocid nad Hrvatima isprva se primao s nevjericom, a sada je to šok. Europa izlazi traži u proceduri nastojeći se osvjedočiti u nedrobnost činjenica, nakon čega slijedi pravonijek. On može biti nesmiljena kazna barbarogenija. Sjetite se procedure oko Iraka i Kuvaite. I kazne se sjetite.

— Dubrovčani, nezalost, nisu Srbiju i JNA uzeli ozbiljno?

● Većina je Dubrovčana možda mislila kako će ljudi vojnici što se spuštaju sa crnogorskih visova naprosto kleknuti kad ugledaju ljepotu Dubrovnika. Oni su zaista samo klekli! Ali, da bi pucali iz klečećega stava. Žitelji grada jedinstvene ljepote i uljudbe, toga mikrokozmosa dubrovačkoga, na umu nisu imali da bi netko mogao oskrvnuti ljepotu koja nadrađa pojedinačne sudbi-

ne. Ali, za mitsku svijest granice svijeta su granice mita. Zato je suvišno pitanje: hoće li tući Dubrovnik? Pa naravno da hoće, jer Dubrovnik njima ne znači ono što on jest duhu i osjetilima obrazovana čovjeka. Crnogorcima koji su sišli s brda — ne govorim o Crnogorcima čije noge zapljuskuju more — pijačkati Konavle nešto je posve normalno, a prirodno je i njihovim sugradanima koji kod kuće čekaju ratni plijen. Tako je bilo nekada. Tako je tamo i sada. «Kakav beše, takav i ostade.»

— Ta pjesma nije baš kompliment za srpski narod?

● Naprosto je tako. Dio se toga naroda razbolio. Virus ga je napao. Mnogi su se narodi razbolijevali pa su poslije ozdravili. Tako će biti i sa znatnim dijelom srpskoga naroda.

— Govoreći jezikom vaše knjige «Ruža i križ», agresija Srbije na Hrvatsku može se promatrati kao velika partija šaha. Tko je bio bijeli, tko crni? Kakve su mogućnosti da se igra, koja je u statusu quo [primirje], nastavi i može li svršetak biti na razini europskih «pravila šaha»?

Petokraka i «šahovnica»

● Agresor je bio bijeli i prvi je napao. No slikovito kazano, za šahovnicom su sjedili igrači koji se ne služe istim pravilima. To nikada nije bila igra u kojoj se ostvaruju recipročna očekivanja na temelju pravila igre. Primjerice, ako ja tebi ne rušim grad, nećeš ni ti meni rušiti grad. Ako ja ne ubijam civile, ni ti nećeš ubijati te ljude. Agresor se, međutim, vodio svojim pravilima, a i Europa kao promatrač nije mogla razabrati po kojim se to pravilima igra. Srbija se legitimirala kao da igra po nekim drugim, a doista je igrala po sasvim trećim pravilima. Što je sad problem Srba? Njihov je problem što kao politika nije ni personalno ni ideološki, ni na bilo koji način sposobna igrati po europskim pravilima. Da je 38 zemalja priznalo Hrvatsku, to mitskoj svijesti naprosto znači incident. Kao da nismo č-

Vuk kao vuk

Vuk Keradžić smatra se ocem srpske pismenosti i on je, s gledišta srpske kulture i razvoja srpskoga jezika, doista znamenita ličnost. No, kad je riječ o Hrvatima, Vuk je zaista vuk! Osobito danas kada je promijenjen smjer kretanja srpske kulture, ne više od istaknutih Srba u Beču, preko Pešte do Novog Sada i Beograda pa Niša i dalje, već se razumijevanje srpstva, srpske povijesti i države izvodi iz mitologije Kosova polja. Srpska Alena (Novi Sad) je pala, žvjeta Sparta! Ali Sparta nije dugovječna...

Ukratko, Vuk je za Hrvate vuk po svom djelu «Kovčević za istoriju, jezik i običaje Srba sva tri zakona». To je mala, neznanstvena, imperijalna knjžica čiji je jedan od glavnih zaključaka da u Hrvatskoj ne žive Hrvati, već Hrvacani ili uglavnom Srbi koji Srbima neće da se zovu, ali ih treba privoljeti. Pa je tumačio kako su «Srbi» iz primorskih općina primili vjerovak zapadni, jer su strahovali da će ih jači brat porobiti i slično. Dakle, kad se izuzme primarni sakupljački posao oko jezika i tvorbi narodnoga duha, Vuk je velik kosbin i dio današnjih strijela na Hrvatsku odpeo je i on još prije 150 godina. Njegova pojava, dakle, spada u izdanke srpske mitske priče u ruhu znanstvenosti koja je nastojala postati pričom balkanskoga južnoslavijenskoga prostora. Srpski barbarogenije ekspandirao je još 1939. godine. U Banovni Hrvatskoj već je bilo četnika. Nakon drugog rata, unatoč obećanjima AVNOJ-a i ZAVNOH-a, počelo je «disciplinovanje» u okvirima srpske paradigme, a niže su razine uljudbe i razvoja postale mjerodavne visima, što je Hrvatska i te kako osjećala.

Konačno, bedito je kao što čine srpski akademici reći da je Vuk Stefanović dao Hrvatima jezik. Hrvati imaju već više od 400 godina velika djela rječnika ne smo popisa riječi nego pojmovnika. A za hrvatski jezik (za koji su ponajviše zaslužili Iusovci) Barut Kašić je dvjesto godina prije Vuka napravio rječnik. Taj rječnik je bio u biblioteci Matije braće u Dubrovniku i Vuk je taj rječnik vidio. To je priredivao otac Horvat dokazao kao i činjenicu da je Barut Kašić sastavio i latiničom ispisao hrvatski rječnik u kojemu je odnos fonema i grafiema uzorno riješen primjereno mogućnostima latiničica pisma. Dakle, gotovo dvjesto godina prije prvoga izdanja Vukova rječnika!

kali učinke i obvezujuće posljednje haške i EZ-procedure, kao da nismo za to vrijeme bili izloženi teroru i uništavanju, kao da se priznanje slučajno dogodilo pa će se sutra dogoditi nešto sasvim oprečno!

— Što su za pretpostavljenu partiju šaha značili potezi s hrvatske strane, poput zamjene petokrake hrvatskim povijesnim grbom ili pak preimenovalje ulica i slično?

● Da, to je ona tvrdnja. Knjigari se boje ustaša. Kojih ustaša, kad ustaše u Kninu nije bilo? Bili su četnici za koje se zna da su u drugom svjetskom ratu istrebljivali Pašić i Pulitić u Skradinu. Dobili smo spomenik žrtvama fašizma, navodno žrtvama ustaša, a zapravo četnika. Petokraka je neko vrijeme značila produžavanje stoljećima uvriježenoga načina života, izvan radno-proizvodne staze. To nisu lijeni ljudi. To su naprosto krajevci u kojima društvena podjela rada nije razvijena. Nisu prošli kroz industrijsku revoluciju, i očuvali su neke na koliko preobrazbene načine vojne organizacije života. U lokalnoj simbolizaciji petokraka je značila ravnopravnost, a faktički da svi stječu neovisno o svome radu. Petokraka je bila i jezgra semantičnog polja, nešto prepoznavajuće. Kad se ono promijenilo, strah od ustaše je dobrodošla izlika.

— Koliko ima i realnosti u takvu strahu?

● Istine radi, valja kazati kako ima krajeva u kojima je taj strah ostao, kao što ima krajeva u kojima je nazočan strah od četnika jer su hrvatska sela i te kako gorjela, samo se o tome donedavno nije smjelo ni govoriti. Istodobno, hrvatski grb stoji ne samo na crkvi sv. Marka u Zagrebu već i u Beogradu, iznad jedne banke u Knez Mihailovoj ulici. Konačno, beogradsku tržnicu Zeleni venac gradili su i dalmatinski majstori i krov su joj obložili, što oni kažu, kao «šahovnicu». Dakle, to je simbol bez ikakve izravne veze s jednim pokretom u povijesti Hrvatske. Jednostavno, to je povijesni, a danas državni hrvatski grb, grb jednoga naroda koji sada ima svoju državu i koji nikoga neće pitati kako će simbolički obilježiti svoju državnost.

Suživot sa Srbima ostaje povijesna činjenica života hrvatskoga naroda, ali nikada više pod uvjetom da manjina bude ograničavajući čimbenik očitovanja hrvatskoga duha. No, upravo zato što je stvar gotova, hrvatski narod je još više vezan za srpsko pčanstvo koje živi u hrvatskim krajevima, i treba imati sva, na najvišoj razini dana i zaštićena prava. Njegovi prvi zaštitnici trebaju, naime, biti Hrvati, a ne Srbi iz Vukljeva.

Razgovarao: DAVOR MARIĆ

U BEOGRADU JAČA NERASPOLOŽENJE PREMA «KOLEBLJIVOM» TITOGRAĐU

Bulatović razbija treću Jugoslaviju

Novi prijedlog crnogorskog državnog vrha u Srbiji se doživljava kao miriranje zajedničkog dogovora i razbijanje nove YU-države, za što se optužuje Momira Bulatovića — štampa uvjerava građane kako je Milosević «zakocio» Tursku da prizna Sloveniju i Hrvatsku

BEOGRAD, 24. 1. — U Beogradu jača neraspoloženje prema Crnoj Gori zbog, kako se ističe, prijedloga crnogorskog državnog vrha o zajedničkoj državi koja ima «elemente konfederacije gore od one iz posljednjeg Ustava SFRJ iz 1974. godine».

Neraspoloženje prema kolebljivom Titogradu više ne kriju ni u vladajućoj Socijalističkoj stranci, tako prema riječima dr. Mihaila Markovića, potpredsjednika SPS-a postoji dogovor dvaju rukovodstava po kojem bi pravni eksperti samo trebali obilježiti politički dogovor i odluke ustavotvorne skupštine o trećoj Jugoslaviji. U nju bi, osim Srbije i Crne Gore, ušle takozvane srpske krajevine: Bosna i Hercegovina i, Makedonija. Novine ovdje do kraja idu u «zamazavanje očiju» građanima, tvrdeći da će Skopje i Sarajevo prihvatiti novi beogradski koncept o zajedničkoj državi, a iz današnjih izještaja o Milosevićevoj posjeti Turskoj ispada da je srpski predsjednik uspio «ukrotiti» i Istanbul u najavljenom priznanju četiriju republika.

Međutim, optimizam o budućoj jugoslavenskoj državi, u kojoj bi prema srpskim planovima bili zajednički: obrana, vanjski poslovi, moneta i čija bi skupština imala dom građana i dom naroda, splasnjava nakon najnovijih prijedloga Crne Gore prema kojem bi parlament bio jednodomni. U njemu bi, bez obzira na broj stanovnika, federalne jedinice bile predstavljene podjednako. To Srbima ne odgovara jer bi se odluke u tom slučaju donosile konsenzusom. R. Budimir Košutić, dojučeršnji potpredsjednik srpske vlade, u svemu ovdje vidio ne samo pokušaj razbijanja Jugoslavije nego i Srbije «koja je napravila Jugoslaviju, a ova onda drugima poslužila za omogućavanje na račun Srba». Prema riječima mr. Nikole Stefanovića, jednog iz socijalističkog štaba za pravljenje nove YU-države, izještaji razbijačkih prijedloga stoji Momir Bulatović. Titograd mirira zajedničke dogovore, kaže se ovdje, i tako što odugovlači i referendumu za koji će biti potrebno najmanje mjesec dana. U Beogradu otvoreno sumnjaju da Crnogorci svoju poziciju dogovaraču s inozemstvom, baš kao i Muslimani i Makedonci, pa se zato traži da se Beograd konačno prestane pozivati na pravo i povijest, zanemari sve oko uspostavljanja Jugoslavije i okrene vlastitim interesima.

S. ĐUKIĆ

BEOGRAD Muslimani protiv Svetog Save

Najavljena proslava 27. siječnja, nailazi na protest Muslimana koji je doživljavaju kao novi pritisak i agresiju

BEOGRAD, 24. 1. — Najavljena proslava Svetog Save u osnovnim i srednjim školama u Srbiji nailazi na protest među Muslimanima.

Natne Srbija prvi put ove godine proslavlja 27. siječnja, dan ovog sveca, kao «državni praznik», i tako obnavlja predratnu tradiciju prema kojoj je dan ovog sveca bio i školska slava. U srpskoj povijesti sveti Sava, odnosno Rasko Nemanjić, zabilježen je kao osnivač nezavisne pravoslavne crkve i u ovim trenucima ima golemo političko značenje za današnje vlasti koje ovom proslavom nastoje dokazati da nemaju ništa protiv starih srpskih tradicija.

Međutim, prema riječima Kasima Zoranica, predsjednika Muslimanske bošnjačke organizacije za Sandžak, proslava Svetog Save u Sandžaku se doživljava kao vjerski i kulturni pritisak na Muslimane i agresivno nastojanje da se kroz nju i oni «nastopom nacionalnom i državnom ideologijom. Mi imamo vlastite duhovnike i prosvjetitelje i stoga nas ova proslava ne obavezuje, kaže on.

S.D.